

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 1(1), 1-9, 2021

Received: 02-Feb-2021 Accepted: 25-Oct-2021

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Spor Kulüpleri Hakkında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Mustafa NARİN^{1*} , Sevda ÇİFTÇİ²

¹ Sport Sciences Faculty/Sakarya University of Applied Sciences, mustafanarin@subu.edu.tr

² Sport Sciences Faculty/Sakarya University of Applied Sciences sciftci@subu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırmanın amacı spor kulüpleri hakkında yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesidir. Lisansüstü tezlerde spor kulüplerinin hangi boyut ve disiplinlerde ele alındığının araştırılması problemi oluşturmaktadır. Spor Kulüplerinin genel yapısı ve işleyişi hakkında tezlerden elde edilen veriler nitel olarak incelenmiş ve doküman analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Alana katkı sağlayan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapılan çalışmada sayıca az olmadığı görülmektedir. Amaç ve sonuç kapsamında incelendiğinde ise, son on yıl için yapılan tezler özellikle ekonomi ve pazarlama gibi alanlara yoğunlaşmış, medya, spor yönetimi gibi alt disiplinler biraz daha geri planda kalmıştır. Ayrıca spor kulüpleri ile ilgili inceleme yapılan bu çalışmada futbol branşıyla ilgili araştırmaların, diğer branşlarla ilgili yapılan çalışmalardan daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bunun nedeni olarak futbolun neredeyse bütün ülkelerde popüler olması ve halkın hizmetine sunulan ilk sırada yer alan bir spor dalı olmasından dolayı olduğu varsayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Spor kulübü, lisansüstü, disiplin

Examination of Postgraduate Studies Regarding Sports Clubs

ABSTRACT

The aim of this research is to examine postgraduate studies about sports clubs. The data obtained from theses about the general structure and functioning of Sports Clubs were examined qualitatively and analyzed with document analysis method. It is seen that the number of master's and doctoral theses contributing to the field is not small in the research. When examined within the scope of purpose and result, the theses made for the last decade have focused on areas such as economics and marketing, and sub-disciplines such as media and sports management have remained a little more in the background. In addition, in this study, which was examined on sports clubs, it was observed that the studies on the football branch were more than the studies on other branches. It can be assumed that the reason for this is that football is popular in almost all countries and it is the first sport branch offered to the public.

Keywords: Sport clubs, postgraduate, discipline

1 GİRİŞ

Spor ve ona erişim dünya üzerindeki tüm toplumlarda giderek artan bir ihtiyaç olarak görülebilir (Horch ve Schutte, 2003). Bu ihtiyacın nedenlerinden birini özellikle endüstri devrimi sonrasında toplumların spora doğrudan bağlanma arzusu ve bu arzuları (Amman, 2000, s.112) karşılayabilecek kulüplerin de sosyal, politik, ekonomik kültürel amaçlarla ortaya çıkması şeklinde dile getirilebilir (Verlag, 1999. s.20). Aynı zamanda rekabet de spor kulüplerinin önceliklerinden birisidir. Çünkü rekabet gücü uzun süredir spor kulüplerinde bir yer tutmuştur. Örneğin, Coakley (2004) spor tanımında, sporun sosyolojik olgusunu tanımlamak ve anlamak için rekabet edebilirlik unsuru temeldir.

Yalnızca sporun ve sporun bağlı olduğu toplumların gelişimi açısından değil, daha yaşanılabilir kültür oluşturma açısından da sporu bir görev olarak benimsemiş olan kulüpler, dünyanın her yerinde önemli bir role aktörlük etmişlerdir (Walters, 2011: 54). Dünya üzerindeki insanların büyük bir kesimine açık bir hizmet sunan kimi spor, kimi gençlik kulüpleri, sağlıklı yaşamdan gelir elde etmeye kadar geniş bir yelpazede belirlenen amaçlar doğrultusunda çaba sarf etmektedirler. Sadece toplumsal ödevlerle halkın ihtiyaçlarını karşılamak değil, performans boyutuyla da sporcuların yetiştirilmesine katkıda bulunarak, ulusal ve uluslararası alanda da başarıyı hedefleyen spor kulüplerinin çok amaçlı görevlerinin olduğu belirtilmelidir (Devecioğlu, Çoban ve Karakaya, 2011:53).

2 YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi gözlem yahut görüşme gibi doğrudan verilerin toplanmasını mümkün kılan durumlar söz konusu olmadığında kullanılan bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2005:188-189).

Verilerin analizi için kullanılan yöntem betimsel analizdir. Betimsel analize araştırmanın gerçekleştirilmesi için araştırmacılar, çalışmak istedikleri olgu ve olaylarla ilgili özet bilgi elde edebilmek için başvurumaktadırlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Çalışma son 10 yıla ait lisansüstü tezler ile sınırlandırılmıştır.

3 BULGULAR

Bu bölümde incelenen doktora ve yüksek lisans tezlerinin araştırma modelleri ile tezlere ait açıklama, tez ve tarihi ile ilgili bilgiler tablolar halinde verilmiştir.

Tablo:1. Spor Kulüpleri ile ilgili Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerine Göre Sınıflandırma

Karşılaştırma	
Doktora	6
Yüksek Lisans	34
İnceleme	
Doktora	13
Yüksek Lisans	102
Etki	
Doktora	14
Yüksek Lisans	76
Toplam	245

Tablo 1’de Karşılaştırma, İnceleme ve Etki araştırmaları incelenmiştir. Spor kulüpleri ile ilgili yapılan tezlerin analizini yapmak amacıyla çalışmada “spor kulübü” anahtar kelimeleri ile yapılan tez

aramasında son 10 yılda 245 çalışma olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar arasında 33 tez doktora seviyesinde hazırlanmış iken, kalan tezler arasında 1 tanesini tıpta uzmanlık alanı içerisinde yazılmıştır. ‘Karşılaştırma’ tezleri ele alındığında 6 tezin doktora seviyesinde 34 tezin ise yüksek lisans seviyesinde olduğu görülmektedir. “İnceleme” tezleri incelendiğinde 13 tezin doktora, 102 tezin yüksek lisans seviyesinde ve son olarak ‘Etki’ tezleri incelendiğinde 14 tezin doktora, 76 tezin ise yüksek lisans seviyesinde olduğu görülmektedir.

Tablo:2.Spor Kulüplerinde İnceleme Modeli ile Tamamlanan Lisansüstü Tezlere Ait Açıklamalar

YAZAR	YAYIN ADI	AÇIKLAMALAR
Akıncı, 2011	Kocaeli İli Yüzme Kulüplerindeki Sporcuların Rekreasyon Faaliyetlerinin İncelenmesi	Kocaeli ilinde yapılan bu çalışmada yüzme kulübü sporcuların rekreatif faaliyetlerinin verimliliği incelenmiştir. Katılımcıların yüzde 61’i bir şekilde boş zamanlarını değerlendirdiğini belirtmiştir
Öktem, 2011	Türkiye’de Okçuluk Sporunun Risk Yönetimi Açısından İncelenmesi	Risk yönetimi konusunda spor kulüplerinin algıladıkları risk faktörleri incelenmiştir. Sporcuların aldıkları risklerin spor kulüpleri tarafından en aza indirilmesi gerekmektedir.
Şahin, 2013	Ülkemizde Tenisçilerin Sportif Gelişim İhtiyaçlarının Karşılmasına Yönelik Spor Kulüpleri ve Tesislerinin Yeterlilik Durumlarının İncelenmesi.	Genel anlamda kulüplerin fiziki ve teknik alt yapılarını büyük oranda gerçekleştirdikleri, ancak bazı durumlarda fiziki ve teknik donanıma ilişkin aksaklık ve yetersizliklerin yaşandığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda kulüplerdeki yönetici ve personellerin büyük çoğunluğunun mesleki eğitimlerini almış, katılımcıların istek ve ihtiyaçlarını büyük oranda karşılayabilecek düzeyde ve yeterlilikte kişilerden oluştuğu görülmektedir.
Yıldız, 2014	Futbol Taraftarlarının Şiddet Gösterme Davranışlarının, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Sporda şiddetin önlenmesi konusunda spor kulüplerine büyük roller düşmektedir. Futbol kulüplerini yöneten yöneticilerin kamuoyu önünde yaptıkları açıklamalara dikkat etmeleri ve önemli sayılan maçlardan önce Fair-Play vurgusu yapmaları, futbolda görülen şiddet olaylarının azalmasını sağlayacaktır.
Özdemir, 2015	Amatör Spor Kulüplerinde Kalite Yönetim Sistemlerinin İncelenmesi ve Bir Model Önerisi (Kocaeli İli Örneği)	Kocaeli’nde bulunan amatör spor kulüpleri çalışanlarının TKY ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir. Ayrıca çalışanların ve bölümlerin hedeflerinin gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesi, kulüp çalışmalarında stratejik planlama ve hedef belirleme çalışmalarının çalışanlar arasında çok önemli olduğu gözlemlenmiştir
Fındıkçı, 2015	Hisse Senedi Borsada İşlem Gören Spor Kulüplerinin Lig Performansı ile Hisse Senetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Borsa İstanbul’da işlem gören spor kulüplerine ait anonim şirketlerin finansal performansı ile spor kulüplerinin profesyonel futbol şubelerinin Spor Toto Süper Lig’deki sportif başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen modeller istatistiksel olarak anlamlı olup, averaj puanı ile kurulan modelin maç sonuçları dikkate alınarak kurulan modele göre daha iyi performans gösterdiği, averaj puanı arttıkça hisse senetlerinin değer kazandığı belirlenmiştir
Abudouresulı, 2015	Üniversite Öğrencilerinin Spor Pazarlaması Açısından Sosyal Medya Kullanımlarının İncelenmesi.	Katılımcıların Spor Kulübü Taraftarlarının Facebook Kullanım Ölçeğinden aldıkları puanlarına göre, öğrenciler tuttuğu kulüplerinin Facebook sayfalarını sırası ile “Bilgi, Takip ve Destek”, “Paylaşma”, “Kulübe Gelir Sağlama” ve “İletişim Kurma” amacı ile kullanmaktadır.
Özkaya, 2017	Trabzonspor A.Ş’de İnsan Kaynakları Yönetiminde İşe	Trabzonspor A.Ş’de İnsan Kaynakları Yönetiminde İşe Alma ve Ücretlendirme fonksiyonları yüz yüze görüşme yöntemi ile incelenmiş olup firmanın insan kaynakları

	Alma Ve Ücretlendirme Fonksiyonlarının İncelenmesi	bölümünün olduğu, firmanın personele gereksinimi olduğunda ya da boşalan görev yerlerini doldurması gereken dönemlerinde işletmelerin eleman aldıkları, personel alırken işe alım yöntemlerinin kullanıldığı ve insan kaynaklarının personel seçerken daha çok dış kaynaklardan personel almakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Firmanın ücretlendirme konusunda ise, ücretin ortak bir kararla belirlendiği, genellikle performansa dayalı ücret artışları yapıldığı ve yaparken gerekli aşamaların uyguladığı görülmüştür.
Kazar, 2019	İngiltere Premier Lig Kulüplerinin Son 3 Sezon Etkinliğinin Veri Zarflama Analizi ile İncelenmesi	Çalışma sonucunda 2014/15 sezonunda 13 kulüp, 2015/16 sezonunda 6 kulüp ve 2016/17 sezonlarında 11 kulüp etkin çıkmıştır. İncelenen üç sezonda da Manchester United etkin çıkan tek kulüptür. Bunun nedeni sportif olarak başarılı olamasa da kulübün ekonomik olarak güçlü bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir
Özkurt, 2019	E-Sporun Türkiye’de Spor Yönetimi ve Kulüpleşme Yönünden Gelişiminin İncelenmesi	Kulüpleşme açısından Türkiye’de e-Spor bir hayli mesafe almıştır. E-Spor, Türkiye’de futboldan sonra en çok izlenen spor dalı olup 15.000’in üzerinde amatör, Galatasaray, Beşiktaş ve Fenerbahçe gibi popüler spor kulüpleri başta olmak üzere 20 civarında profesyonel e-Spor takımı, 60.000’in üzerinde e-Sporcu sayısı, ikisi yabancı, biri de Türkiye menşeli olmak üzere 3 büyük e-Spor ligi bulunmaktadır.
Gümüş, 2019	Futbol Kulüplerinin Kurumsal İletişim Açısından Sosyal Medya Kullanımı: Türkiye’deki Dört Büyük Spor Kulübünün İncelenmesi	Fenerbahçe ve Galatasaray Kulübü, kulüp bünyesinde görev yapan televizyon ile iş birliği içerisinde hareket etmektedir. Beşiktaş kulübü ise kulübün mevcut iletişim yapısındaki değişiklik ve kulüp televizyonun küçülmeye giderek uydu üzerinden yapılan yayının WEB üzerinden WEBTV ve Youtube aracılığıyla yayın yapacak olması nedeniyle sosyal medya ekibiyle bağlantısı bulunmamaktadır. Trabzonspor Kulübü’nün ise mevcut bir kulüp televizyonu bulunmadığı için bu alanda iş birliği bulunmamaktadır. Kulüpler maçlarıyla ilgili gelişmeleri sosyal medya aracılığıyla taraftarlarına aktarırken Twitter’den anlık maç anlatımı ve gelişmeleri detaylı bir şekilde paylaşırken diğer platformlarda önemli sayılabilecek gelişmeleri paylaşmaktadır.
Aktaş, 2020	Spor Kulüplerinin İmajları ve Hisse Senedi Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor gibi halka arz edilen kulüplerin marka değerlerine dolayısıyla vekil (proxy) değişken olarak hisse senedi performanslarına etkisi saptanmıştır

Tablo 2 incelendiğinde son 10 yılda yaklaşık 17 ‘İnceleme’ çalışması yapılmış ancak bunların içerisinden yalnızca 12’si doğrudan spor yöneticiliğini ve onun alt disiplinlerinden herhangi birini (kalite yönetimi, rekreasyon, toplumsal olgular) inceleyen çalışmalar olduğu için bu çalışmalar dikkate alınmıştır. Araştırmalardan iki tanesi Kocaeli ilindeki spor kulüpleri ile ilgilidir. Kocaeli’nin bir sanayi bölgesi olması dolayısıyla ekonomik gelişmişlik seviyesi Türkiye’nin önde gelen şehirlerinden biridir. Bu yüzden de kulüpleşmenin önde gelen şehirlerinden biri olduğu varsayılabilir

Tablo:3.Spor Kulüplerinde “Karşılaştırma” Olarak Tamamlanan Lisansüstü Tezlere Ait Açıklamalar

YAZAR	YAYIN ADI	AÇIKLAMALAR
Tetik, 2014	Futbol Kulüplerinin Markalaşma Süreci: Türkiye ve Dünya Futbol Kulüpleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz	Yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda Avrupa’da faaliyet gösteren futbol kulüplerinin global birer marka olmalarındaki nedenin Avrupa futbol endüstrisinin aktörlerinde marka algısı ve profesyonelleşmenin oluşmasından kaynaklandığı kanıtlanmıştır. Bununla birlikte futbol kulüplerinin dünya markası olmalarında ulusal ve UEFA, Şampiyonlar Ligi gibi uluslararası alanlarda kazanılan başarıların etkili olduğu görülmüştür
Çoban, 2016	Halka Arz Edilmiş Türk Futbol Kulüpleri Web Sitelerinin İngiltere’deki Rakipleriyle Yatırımcı İlişkileri İçeriği Karşılaştırması	Kulüplerin, güvenilir bir imaja sahip olması, algılanan itibarının yüksek olması, sermaye piyasalarında var olan yatırımcı ilişkileriyle bağlantılıdır. Rasyonel bir yatırımcı için, futbol kulüplerinin finansmanına bir biçimde ortak olmak, kar sağlayan yatırım araçlarının seçimine bağlı iken; bir taraftar, yatırım tercihlerinde duygusal bir motivasyonla hareket edip taraftarı bulunduğu kulübün ekonomik enstrümanlarına, pek de rasyonel olmayan şekilde yatırım kararı alabilir. Bu kararın arkasında, kulüple kurulan özdeşlik ilişkisi, rasyonelliği örten bir etkiye sahiptir
Demirci, 2017	Entropi Tabanlı Topsıs Yöntemiyle Borsa İstanbul’da İşlem Gören Futbol Kulüplerinin Sportif, Finansal ve Finansal Fair Play Performanslarının Karşılaştırmalı Analizi	Araştırma sonuçlarına göre Beşiktaş ve Galatasaray kulübünün sportif performansları ve finansal performansları arasında güçlü ve olumlu yönde bir korelasyon tespit edilmiştir. Fenerbahçe kulübü ilgili sezonlarda finansal performansı ile ön plana çıkmıştır. Trabzonspor ise finansal fair play kriterlerine göre yapılmış performans sıralamasında son iki sezonda birinci olmuştur. Genel bir sonuç olarak finansal fair play performans sıralamaları ve diğer performans sıralamaları arasında ise düşük bir korelasyon tespit edilmiş, sportif performans ve finansal performans arasında ise yüksek bir korelasyon tespit edilmiştir
Karaca, 2018	Futbol Kulüpleri Şirketleşme Modelinde Süper Lig ve Premier Lig Karşılaştırmalı Analizi	Artık futbol kulüpleri, sadece sporu icra eden, onu organize eden kurumlar değildir; futbol kulüpleri artık, ticari anlamda üretim gerçekleştiren, antlaşmalar imzalayan, içerik üreten, pazarlayan, kar-zarar dengesinde hareket eden vb. unsurlar temelinde farkındalığı bulunan kurumlardır. Bu durum belirli oranda zorunluluk, belirli oranda da futbol kulüplerinin gelecek odaklı stratejilerine göre şekillenmektedir. Buna paralel olarak da süreci dikkatli bir şekilde ele alan futbol kulüpleri açısından şirket olmak karlı ve saha içine de olumlu yansıyan bir operasyon olmakla birlikte konuyu sığ ve sadece zorunluluklar ekseninde ele alan futbol kulüpleri açısından beklentileri karşılamamaktadır
Çakmak, 2019	Futbol Ekonomisi: Avrupa ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme	Günümüzde, futbol kulüplerinin giderlerinin önemli bölümü ücret giderlerinden oluşmakta, ayrıca, kulüpler oyuncu transferlerine milyonlarca dolar harcamaktadır. Yeni futbol ekonomisi ile gelir-gider dengesini kontrol etmekte zorlanan kulüplerin önemli bölümü finansal sıkıntıya girmişlerdir. UEFA, 2009 yılında kulüpleri içinde buldukları finansal olumsuzluklardan kurtarmak için Finansal Fair Play adını verdiği kuralları setini getirmiştir.

Tablo 3’te karşılaştırma olarak yapılan incelemede araştırmaların büyük bir çoğunluğunun sporda finans ve ekonomi alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bölümde spor yönetimi veya onun alt disiplinlerinden herhangi birisiyle ilgili yapılan çalışmalar arasında yalnızca 5’i araştırmamıza dahil

edilmiştir. Finans haricinde kurumsal kimlik yapıları, insan kaynakları yönetimi gibi temel alanlarda karşılaştırma ile ilgili analizlerin yapıldığı çalışmaların eksikliği görülmektedir.

Tablo:4.Spor Kulüplerinde “Etki” Olarak Tamamlanan Lisansüstü Tezlere Ait Açıklamalar

YAZAR	YAYIN ADI	AÇIKLAMALAR
Zeren, 2014	Futbol Kulüplerinin Sportif Başarılarının Hisse Senedi Fiyatlarına Etkisi	Çalışmanın sonucunda maç sonuçlarının hissedeki fiyat değişimlerini neredeyse tüm kulüpler için anlamlı düzeyde açıkladığı görülmüştür. Derbi değişkeninin sadece İtalya gibi derbilerin diğer ülkelere kıyasla daha fazla önemsendiği bir ülkede anlamlı çıkması beklentileri doğrulamıştır. Almanya ve Danimarka gibi daha gelişmiş ülkelerin futbol kulüplerine ilişkin modellerde açıklayıcılık katsayılarının geçmiş literatürü doğrular şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
Karahan, 2014	Şike Soruşturmasının Borsa İstanbul’da İşlem Gören Kulüplerin Hisse Senetlerine Etkisi	Çalışma sonucunda, bu soruşturmanın tarafı olan ve Borsa İstanbul’da işlem gören spor kulüplerinin hisse senetlerinde dikkate değer önemli davranış değişiklikleri görülebilmektedir
Tolan, 2014	Spor Endüstrisinde Etkinlik Pazarlaması: Galatasaray Spor Kulübü Örneği	Sonuç olarak Galatasaray, milyonlarca kişiyi aynı çatı altında buluşturan ve bu gücünün farkına vararak bunu paraya çeviren, Avrupa’nın ve dünyanın sayılı kulüplerinden olma hedefinde ilerleyen bir kulüptür.
Baran, 2015	Spor Kulüplerinin Marka Kişiliğinin Takımla Özdeşleşme Üzerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma	Yapılan araştırma sonucunda marka kişiliğinin ve marka kişiliği boyutları olan dürüstlük, yetenek ve coşkunun takımla özdeşleşmeyi pozitif ve anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Fark testlerinin sonuçlarına bakıldığında ise cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü bölüm ve sınıfa, takım seçiminde etkili olan faktörlere, kendini tanımlamasına ve lisanslı ürün satın alma sıklığına göre katılımcıların marka kişiliğinin ve takımla özdeşleşme düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
Sönmezoğlu, 2015	Spor Kulüplerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Kulüp ve Marka İmajına Etkisi	Araştırmada analiz sonuçları değişkenlerin ayrı ayrı sınanmasından elde edilen bulgulara göre KSS (Kurumsal Sosyal Sorumluluk) alt boyutlarından sadece hayırseverlik sorumluluğunun kulüp ve marka imajı üzerinde ve kulüp imajının da marka imajı üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Araştırma değişkenlerinin tek bir model üzerinde test edildiği analiz sonucu ise yine KSS alt boyutlarından sadece hayırseverlik sorumluluğunun kulüp imajı üzerinde doğrudan, ancak marka imajı üzerinde dolaylı bir etkisi olduğunu ve bununla birlikte kulüp imajının da marka imajı üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymuştur.
Yücesan, 2015	3 Temmuz 2011 Sürecinde Kriz Haberciliği ve Futbol Kulüplerine Etkisi	Türkiye’de yazılı basında 3 Temmuz 2011 sürecinde kriz haberciliği kriterleri açısından tarafsız ve objektif bir tutum sergilendiği yönündedir. Tarafsızlık ilkesi zorlanmış ama liberal kuram ve kriz haberciliği boyutları çerçevesinde tarafsız olmadıkları tespit edilmiştir
Kurtulan, 2018	Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının Sponsor İşletmelerin Marka İmajı, Farkındalığı ve Sadakatine Etkileri: Spor Kulüpleri Üzerine Bir Araştırma	Spor kulüpleri toplumun bir parçası haline gelmiş, sürdürülebilirliklerini devam ettirme adına toplumdan kazandığını yine toplum yararına olacak çevre, eğitim, sağlık, kültür, sanat, vb. gibi faaliyetlerde bulunmayı üstlendikleri görülmektedir. Bu tür faaliyetler yalnızca işletmelere ve spor örgütlerine değil toplumsal kalkınmaya da fayda sağlamaktadır

Gezmiş, 2018	Futbol kulüplerinin yönetim yapısının motivasyon ve algılanan performans üzerine etkisi	Araştırma sonucunda algılanan bireysel performans üzerinde kurumsal iletişim yeteneği, hesap verebilirlik, sorumluluk, kurum itibarı, yönetimde istikrar, yönetim deneyimi ve profesyonellik, siyasi güç, ekonomik güç değişkenlerinin etkili olduğu; algılanan bireysel performansın şeffaflık değişkeninden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır
-----------------	---	---

Tablo 4'te etki alanı olarak yapılan çalışmalardan 8'i spor yönetimi veya en az bir disiplini ele aldığı için belli alt boyutlar oluşmuştur. Bunlar sosyolojik, ekonomik, medya ve yönetsel alanlardır.

4 SONUÇ

Kulüpler için belli kural, amaç, gelirlerin nasıl elde edileceği gibi konular kulüplerin tüzüğünde yer almaktadır. Aynı zamanda üyelerinin ya da destekçilerinin ya da katılımcılarının hangi görev ve sorumlulukları alacağı açık bir şekilde ifade edilmektedir. Spor kulüpleri bu sayede topluma birçok dalda; yüksek performans sporları, yarışma sporları ve herkes için spor imkânlarını sahip olduğu malzeme, tesis ve personel aracılığıyla sağlayan, spor yönetiminin yetkili üst örgütü tarafından resmen tanınmış gönüllü ya da ticari kuruluşlardır (Erturan, 2010:8-9).

Dünyanın en geri kalmış ülkelerinde dahi spor kulüplerinin yönetimi belli bir modernleşmeyi sağlamış ve bu ülkelerdeki aktif spor yönetiminin büyük bir çoğunluğunu spor kulüpleri oluşturmuştur (Morrow, 2003: 55). Spor kulüpleri sadece toplumsal değil, ekonomik ve hatta siyasal olarak da insanların karakterlerini yansıtmaktadır (Genç, 1999: 27-28).

Tablo 1'de lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre sınıflandırılmaları ve sayıları yer almaktadır. Yapılan çalışmalarının sayısal olarak alana katkı sağlayacak düzeyde olduğu görülebilmektedir.

Sosyolojik ve ekonomik açıdan bakıldığında; spor kulüpleri bir örgüt olarak değerlendirilecek olursa, bu örgütün mevcut yapısını devam ettirebilecek faaliyetlerin kalitesi bulunduğu çevre koşullarından yararlanma becerisine bağlıdır. Ancak sadece topluma hizmet anlamında çalışmamakta, aynı zamanda gelir elde etmek için pazarlama yollarını kullanmaktadır.

Spor sosyolojisi, sosyolojinin alt dallarından birisidir. Bu alanın konuları genelde değişme, sosyal yapı, tabakalaşma gibi konulardır (Amman, 2000). İncelenen tezlerde sosyolojik olarak yapılan değerlendirmelerin çok azında spor kulüpleri yer almaktadır.

Türkiye'deki tanınan önemli spor kulüpleri ve büyük spor kulüplerin gölgesinde kalan amatör spor kulüpleri gelirlerini arttırmak adına halka arz olarak Avrupa ülkeleri modelini benimsemişlerdir (Dorukkaya, 1998). Araştırmaların geneli itibarıyla, çalışmaların büyük bir kısmı futbol kulüplerini kapsamaktadır. Futbol ile ilgili araştırmalarının yoğun olmasının nedeni futbolun tüm dünyada popüler olmasından ve halka arz edilen ilk branş olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de futbol ön plandadır. Özellikle ekonomik araştırmalar İstanbul Borsası ile ilgili karşılaştırma makaleleri incelendiğinde görülmektedir ki, A.Ş. olan kulüplerden bazıları aldıkları sonuçlarla doğrudan doğruya ekonomik olarak etkilidir. Oysaki bu kulüpler bünyesinde sadece futbolu barındırmamaktadır. Ancak çalışmaların çoğunun futbol branşı özelinde ele alındığı görülmektedir. Futbol küresel anlamda dünyanın oyunudur denilebilir. Tarihi oldukça eskilere dayanan futbol geleneksel veyahut amatör-profesyonel anlayışla da sürdürülebilir (Chadwick ve Hamil, 2010: 1). Futbolun popüler oluşu nedeniyle kulüpleri ile ilgili araştırmaların birçoğunun futbolu konu edinmesinin beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Medya açısından bakıldığında; finans ve ekonomi disiplinlerine yoğunlaşan tezler, medya, yönetim ve disiplinlerinde ise az sayıda kalmıştır. Finans ve ekonomi dışında kalan bu disiplinlerde ise futbol dışında çalışmaların sayıca oldukça az olduğu görülmektedir. Medya bizlerle iletişim kurar, ve bizlere bilgiler, fotoğraflar ve deneyimleri sunar (Coackley, 2004). Medya ve sporun her geçen gün daha da etkili bir şekilde modern dünyanın içine yerleşiyor olması yapılan tezlerde de ön plana çıkabilmektedir. Geleneksel medya organlarının (gazete, televizyon, radyo) kullanımından sosyal medya gibi alanların kullanımına yönelen spor kulüpleri, bilgilerin yansıtılmasında taraftarlarıyla daha hızlı iletişim kurabilmektedir.

Sonuç olarak; lisansüstü seviyede spor kulüpleri ile ilgili yapılan çalışmaların azımsanmayacak sayıda olduğu söylenebilir. Bu çalışmalar içerisinde 40 araştırma (doktora seviyesinde) doğrudan amatör ya da profesyonel futbol kulüpleri ile ilgilidir. Çalışmaların daha çok sayıda yüksek lisans tezlerinden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca çalışmaların ekonomik boyut ve futbol üzerinde yoğunlaşması da diğer önemli noktalardan biridir. Spor kulüplerinin ve faaliyetlerinin günümüzde sporun yapılması ve yaygınlaştırılması açısından en önemli organizasyonların başında geldiği düşünüldüğünde lisansüstü tezler ve diğer bilimsel çalışmalarda spor kulüpleri ile ilgili olarak; futbol ve diğer spor branşları ve aynı zamanda multi disiplinler araştırma boyutları (felsefe, sosyoloji, yönetim ve organizasyon, mühendislik, medya, halkla ilişkiler vb.) ile daha çok ele alınmasının önemi ve gerekliliği diğer araştırmalara ve araştırmacılara öneri olarak sunulabilir.

Yazarların Katkıları

Sorumlu Yazar- Mustafa NARİN: Araştırma ve/veya makale için fikir ya da hipotezin oluşturulması, Sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, verilerin düzenlenmesi ve bildirilmesi için sorumluluk almak, araştırma sırasında literatür taraması ile ilgili sorumluluk almak, yazının tümü veya asıl bölümün oluşturulması için sorumluluk almak, makaleyi teslim etmeden önce sadece imla ve dil bilgisi açısından değil aynı zamanda entelektüel içerik açısından yeniden çalışma yapmak

2.Yazar- Sevda ÇİFTÇİ: Sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, bulguların mantıklı açıklanması ve sunumu için sorumluluk almak, yazının tümü veya asıl bölümün oluşturulması için sorumluluk almak, makaleyi teslim etmeden önce sadece imla ve dil bilgisi açısından değil aynı zamanda entelektüel içerik açısından yeniden çalışma yapmak.

KAYNAKLAR

- Abudouresuli, A. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Spor Pazarlaması Açısından Sosyal Medya Kullanımlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Akıncı, M. (2011). *Kocaeli İli Yüzme Kulüplerindeki Sporcuların Rekreasyon Faaliyetlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Aktaş, M. (2020). *Spor Kulüplerinin İmajları ve Hisse Senedi Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Amman, T. (2000). Spor Sosyolojisi. T. Amman, C. H. İkizler & C. Karagözoğlu içinde, *Sporda Sosyal Bilimler* (s. 85-149). İstanbul : Alfa Kitabevi.
- Baran, A. (2015). *Spor Kulüplerinin Marka Kişiliğinin Takımla Özdeşleşme Üzerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chadwick, S. & Hamil, S. (2010). *Managing Football An International Perspective*, Britain: Butterworth Heinemann Publications Coakley, J. (2004). *Sports in Society*, NewYork: Mc Graw Companies.
- Çakmak, U. (2019). *Futbol Ekonomisi: Avrupa ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, U. (2016). *Halka Arz Edilmiş Türk Futbol Kulüpleri Web Sitelerinin İngiltere'deki Rakipleriyle Yatırımcı İlişkileri İçeriği Karşılaştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Eskişehir.

- Demirci, F. (2017). *Entropi Tabanlı Topsis Yöntemiyle Borsa İstanbul'da İşlem Gören Futbol Kulüplerinin Sportif, Finansal ve Finansal Fair Play Performanslarının Karşılaştırmalı Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Devecioğlu, S., Çoban, B. & Karakaya, Y.E. (2011). Spor Kulüplerinin Yönetim Modellerinin Değerlendirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, vol. 31, p. 51-68
- Dorukkaya, Ş. & Kıratlı, A. (1998). *Türkiye'de Futbol Kulüpleri'nin Şirketleşmesi, Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme*, İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Erturan, E. E. (2010). *Almanya ve Türkiye'deki Spor Kulüplerinin Karşılaştırmalı Analizi- Türkiye'de Spor Kulüplerinin Yapı ve İşleyişine Yeni Bir Yaklaşım*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fındıkçı, M. (2015). *Hisse Senedi Borsada İşlem Gören Spor Kulüplerinin Lig Performansı ile Hisse Senetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Genç, D.A. (1999). *Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi Beşiktaş Örneği*, Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Gezmiş, H. (2018). *Futbol Kulüplerinin Yönetim Yapısının Motivasyon ve Algılanan Performans Üzerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi.
- Gümüş, S. (2019). *Futbol Kulüplerinin Kurumsal İletişim Açısından Sosyal Medya Kullanımı: Türkiye'deki Dört Büyük Spor Kulübünün İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, B. (2018). *Futbol Kulüpleri Şirketleşme Modelinde Süper Lig ve Premier Lig Karşılaştırmalı Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karahan, Ö. (2014). *Şike Soruşturmasının Borsa İstanbul'da İşlem Gören Kulüplerin Hisse Senetlerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kazar, S. (2019). *İngiltere Premier Lig Kulüplerinin Son 3 Sezon Etkinliğinin Veri Zarflama Analizi ile İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurtulan, A. (2018). *Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının Sponsor İşletmelerin Marka İmajı, Farkındalığı ve Sadakatine Etkileri: Spor Kulüpleri Üzerine Bir Araştırma*. (Doktora Tezi). Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Morrow, S. (2003). *The People's Game: Football, Finance and Society*, Hampshire: Palgra ve Macmillan. P. 55
- Öktem, Ç. (2011). *Türkiye'de Okçuluk Sporunun Risk Yönetimi Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Özdemir, S. (2015). *Amatör Spor Kulüplerinde Kalite Yönetim Sistemlerinin İncelenmesi ve Bir Model Önerisi (Kocaeli İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Özkaya, T. (2017). *Trabzonspor A.Ş.'de İnsan Kaynakları Yönetiminde İşe Alma Ve Ücretlendirme Fonksiyonlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Özkurt, A. (2019). *E-Sporun Türkiye'de Spor Yönetimi ve Kültürleşme Yönünden Gelişiminin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Sönmezoğlu, U. (2015). *Spor Kulüplerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Kulüp ve Marka İmajına Etkisi*. (Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Şahin, M. (2013). *Ülkemizde Tenisçilerin Sportif Gelişim İhtiyaçlarının Karşılmasına Yönelik Spor Kulüpleri ve Tesislerinin Yeterlilik Durumlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Tetik, M. (2014). *Futbol Kulüplerinin Markalaşma Süreci: Türkiye ve Dünya Futbol Kulüpleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tolan, S. (2014). *Spor Endüstrisinde Etkinlik Pazarlaması: Galatasaray Spor Kulübü Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Walters, G. (2011). The Implementation of a Stakeholder Management Strategy During Stadium Development: A case Study of Arsenal Football Club and The Emirates Stadium. *Managing Leisure* vol.16, p. 49–64.
- Verlag, H. (1999). *Sport Clubs in Various European Countries*. Stuttgart-Newyork: Schattauer.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2014). *Futbol Taraftarlarının Şiddet Gösterme Davranışlarının, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yücesan, M. (2015). *3 Temmuz 2011 Sürecinde Kriz Haberciliği ve Futbol Kulüplerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zeren, F. (2014). *Futbol Kulüplerinin Sportif Başarılarının Hisse Senedi Fiyatlarına Etkisi*. (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).